

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi nuorisolain muuttamisesta

Sivistysvaliokunta 6.9.2022

Keskeiset ehdotukset

- Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi nuorisolakia tarkentamalla valtakunnallisen nuorisoalan järjestön, valtakunnallisen nuorisoalan osaamiskeskuksen sekä nuorisokeskuksen valtionapukelpoisuuden hyväksymistä ja valtionavustuksen määräytymisen edellytyksiä koskevia säännöksiä.
- Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi nuorisolakiin uudet säännökset Harrastamisen Suomen mallin mukaisesta nuorten harrastustoiminnasta sekä sen toteuttamiseen tarkoitetun valtionavustuksen myöntämisestä.
- Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

Esityksen tavoitteet

- Tavoitteena on lisätä valtakunnallisten nuorisoalan järjestöjen, valtakunnallisten nuorisoalan osaamiskeskusten ja nuorisokeskusten valtionapukelpoisuuden hyväksymiseen ja valtionavustusten myöntämiseen liittyvän menettelyn sujuvuutta ja tehostaa säännösten läpinäkyvää soveltamista.
- Harrastamisen Suomen mallin mukaisesta nuorten harrastustoiminnasta säätämisen tavoitteena on vakiinnuttaa Harrastamisen Suomen mallin mukainen nuorten harrastustoiminta pysyväksi toimintamalliksi kunnissa, ja tätä kautta edistää perusopetukseen osallistuvien nuorten mahdollisuutta mieluisaan ja maksuttomaan harrastukseen.

Valtakunnalliset nuorisoalan järjestöt

- Valtionapukelpoisuusharkinnassa korostettaisiin jatkossa nykyistä enemmän järjestön toiminnan merkitystä ja vaikuttavuutta nimenomaisesti nuorisotyön ja -toiminnan kannalta. Jatkossa arviointitekijänä ei enää käytettäisi järjestön yhteiskunnallista vaikuttavuutta.
- Valtionapukelpoisuusharkinnassa uutena kriteerinä järjestön toiminnan ajankohtaisuus.
- Myös valtionavustuksen määrää koskevassa harkinnassa uudeksi perusteeksi järjestön toiminnan ajankohtaisuus.
- Valtionapukelpoisuuden peruuttamiseen liittyvää menettelyä muutettaisiin. Vaatimus kahdesta peräkkäisestä vuodesta poistettaisiin, ja valtionapukelpoisuus voitaisiin peruuttaa, jos järjestön toiminta ei enää täytä nuorisolaissa tai nuorisolain nojalla säädettyjä valtionapukelpoisuuden edellytyksiä.

Valtakunnalliset nuorisoalan osaamiskeskukset

- Osaamiskeskuksen valtionapukelpoisuutta harkittaessa korostettaisiin hakijan osaamiskeskustoiminnan vastaavuutta valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman osaamiskeskuspainopisteisiin. Osaamiskeskuksen tehtävät on sovittu määrääjäksi, ja niiden sisällöt valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman osaamiskeskuspainopisteiden mukaisesti.
- Siten valtionapukelpoisuusharkinnassa ei jatkossa enää huomioitaisi erillisenä kriteerinä keskuksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta.
- Osaamiskeskukselle myönnettävän valtionavustuksen määrää harkittaessa ei myöskään edellytettäisi enää jatkossa keskuksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Sen sijaan valtionavustuksen määrää harkittaessa otettaisiin huomioon keskuksen tehtävien ja toiminnan laatu ja laajuus.

Nuorisokeskukset

- Nuorisokeskusten tarkoituksen määrittelyä ehdotetaan selkeytettäväksi, ja jatkossa yhtenä valtionapukelpoisuuden hyväksymisen edellytyksenä olisi, että keskuksen pääasiallisena tehtävänä on nuorisotyön keinoin tarjota nuorille ohjattua toimintaa ympärivuotisesti.
- Valtionapukelpoisuuden harkintaan ja siihen liittyvään arviointiin ehdotetaan myös määritelmien selkeytyksiä, jotka osaltaan tukisivat avustamisen kohdentumista tarkoituksenmukaisemmalla tavalla, kun jatkossa arvioitaisiin keskuksen toiminnan laatua, laajuutta ja vaikuttavuutta keskuksen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden sijasta.
- Myös valtionavustuksen määräytymisperusteita ehdotetaan selkeytettäväksi. Nykyisin nuorisokeskuksen valtionavustuksen määrää harkittaessa otetaan huomioon keskuksen nuorisotyön tehtävät sekä toiminnan laatu ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus. Jatkossa otettaisiin huomioon keskuksen nuorisotyön laatu, laajuus ja nuorisokeskuksen toiminnan vaikuttavuus sekä keskuksen talouden ja hallinnon hoito.

Harrastamisen Suomen mallin mukainen nuorten harrastustoiminta

- Laissa säädettäisiin Harrastamisen Suomen mallin mukaisen nuorten harrastustoiminnan tarkoituksesta sekä kunnan tehtävistä sen järjestäessä kyseistä harrastustoimintaa (12 a §).
- Nuorten harrastustoiminnan tarkoituksena on edistää nuorten hyvinvointia mahdollistamalla perusopetukseen osallistuvalla nuorella mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän jälkeen tai ennen sen alkamista. Harrastukseen osallistuminen olisi nuorelle vapaaehtoista.
- Nuorisolain mukaan nuoria ovat kaikki alle 29-vuotiaat. Harrastamisen Suomen mallin mukainen toiminta olisi kuitenkin tarkoitettu perusopetukseen osallistuville nuorille.
- Laissa säädettäisiin tarkemmin myös niistä edellytyksistä, jotka otetaan huomioon nuorten harrastustoimintaan myönnettävän valtionavustuksen määrää harkittaessa. Edellytykset vastaisivat pääosin niitä edellytyksiä, jotka on jo nykyisin otettu huomioon OKM:n avustushauissa, joissa kunnille on myönnetty Harrastamisen Suomen mallin mukaiseen nuorten harrastustoimintaan valtionavustusta (21 a §).

Pääasialliset vaikutukset

- Esityksellä ei ole merkittäviä valtiontaloudellisia vaikutuksia. Esityksen tarkoituksena on lisätä valtakunnallisten nuorisoalan järjestöjen, valtakunnallisten nuorisoalan osaamiskeskusten ja nuorisokeskusten valtionapukelpoisuuden hyväksymiseen ja valtionavustusten myöntämiseen liittyvän menettelyn sujuvuutta ja selkeyttä täsmentämällä valtionapukelpoisuuden hyväksymisen ja valtionavustuksen myöntämisen perusteita.
- Ehdotetuilla muutoksilla ei olisi vaikutuksia valtakunnallisten nuorisoalan järjestöjen, valtakunnallisten nuorisoalan osaamiskeskusten tai nuorisokeskusten avustamiseen tarkoitetun määrärahan kokonaismäärään.
- Harrastamisen Suomen mallin mukaisen nuorten harrastustoiminnan järjestäminen ja sen toteuttamiseen tarkoitettujen valtionavustusten hakeminen olisi kunnille vapaaehtoista. Koska esityksessä ei ehdoteta säädettäväksi uusia velvoittavia tehtäviä kunnille, ei esityksellä olisi vaikutuksia kuntien saamaan nuorisotyön valtionosuuteen.
- Jatkossakin Harrastamisen Suomen mallin mukaiseen nuorten harrastustoimintaan myönnettäväksi tarkoitettujen valtionavustusten suuruus riippuisi valtion talousarviossa kulloinkin osoitetusta vuosittaisesta määrärahasta.

Esityksen valmistelua koskevat asiakirjat ja
lausunnot löytyvät opetus- ja kulttuuriministeriön
internetsivulta:

<https://okm.fi/hanke?tunnus=OKM039:00/2020>